

BUDGET- OCH STRATEGIPLAN

2017-2019

1. INLEDNING.....	3
2. STYRNING.....	4
2.1 Värdegrunder.....	5
2.2 Budget och uppföljningsprocess.....	6
2.3 Tidplan	7
3. OMVÄRLDSANALYS.....	8
Omvärldsanalys.....	8
3.7 Omvärldsbevakning Facknämnder	16
3.7.1 Kommunstyrelsen	16
3.7.2 Socialnämnden	17
3.7.3 Barn & Ungdomsnämnden	19
3.7.4 Samhällsbyggnadsnämnden	20
4. MÅL, INRIKTNINGAR & INDIKATORER	22
4.1 God ekonomisk hushållning	22
4.2 Kommunfullmäktige	23
4.3 Kommunstyrelsen.....	24
4.4 Barn och ungdomsnämnden	26
4.5 Socialnämnden	28
4.6 Samhällsbyggnadsnämnden	30
6. BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR	32
6.1 Driftbudget 2016-2019.....	33
6.2 Resultatbudget 2016-2019.....	34

1. INLEDNING

I följande dokument redovisas Haparandas övergripande strategier och mål för kommunkoncernens arbete att förverkliga den gemensamma Visionen med Tornio (Vision 2020) och tydliggöra hur kommunens samlade medel används. Tidshorisonten är tre år framåt och skall lägga grunden för kommunens inriktning inom den perioden med en budget för 2017 och en plan för 2018-19. Även kommunens övergripande indikatorer, som syftar till att tillgodose kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning, redovisas.

Arbetet med budget-, strategi- och verksamhetsplaner skall på alla nivåer genomsyra den gemensamma visionen, vision 2020.

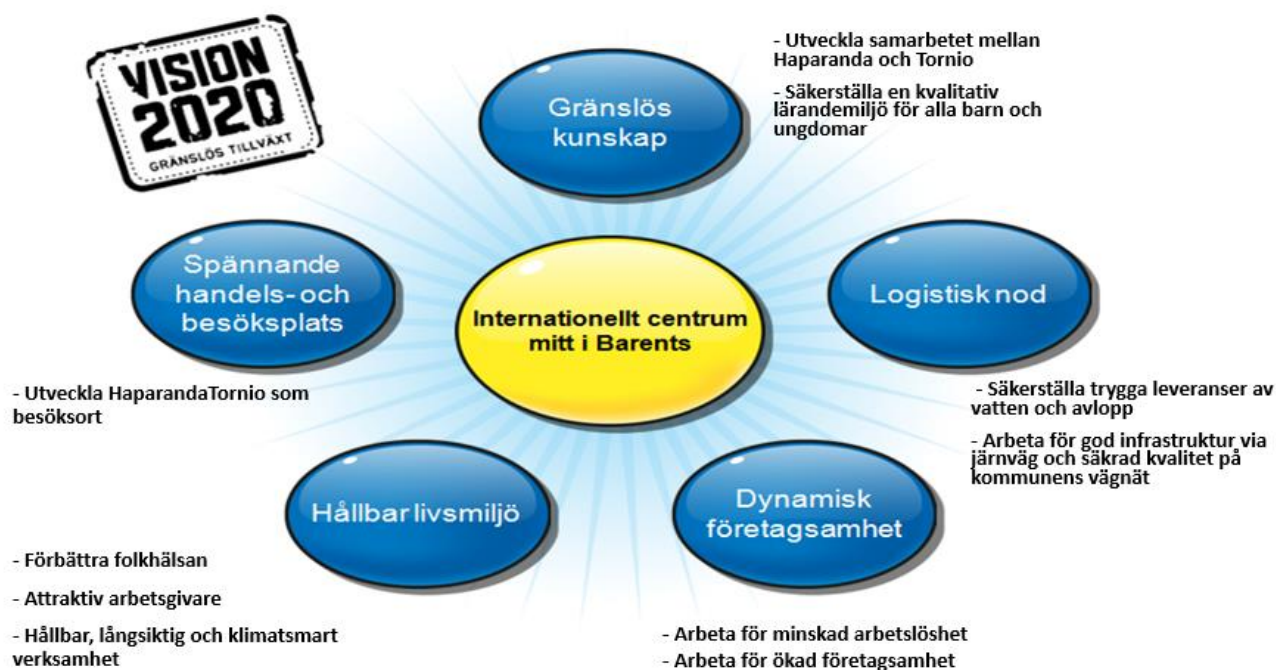
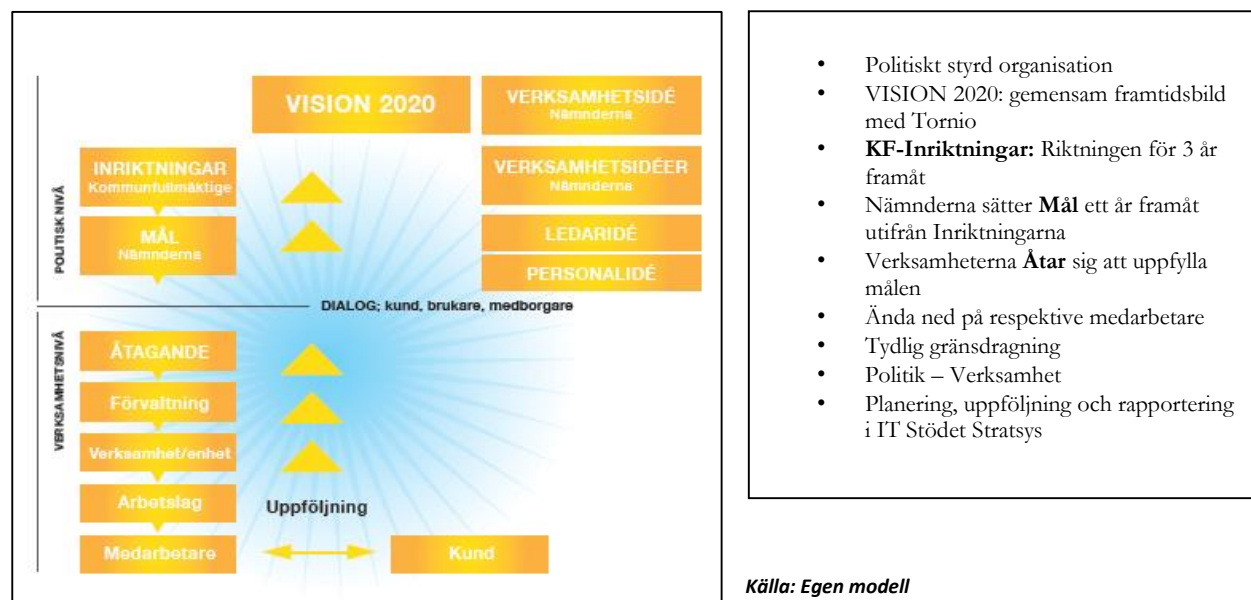

BILD 1: Vision 2020 inklusive Kommunfullmäktiges inriktningar för 2016

2. STYRNING

Kommunfullmäktige har 2010 antagit följande styrmodell för kommunen. Styrmodellen ska säkerställa att alla i kommunen, arbetar för att uppfylla den politiska viljan utifrån antagen vision med tillhörande inriktningsbeslut med kunden och kvalitet i focus.

BILD 2: Haparandas styrmodell

- Politiskt styrd organisation
- VISION 2020: gemensam framtidsbild med Tornio
- **KF-Inriktningar:** Riktningen för 3 år framåt
- Nämnderna sätter **Mål** ett år framåt utifrån Inriktningarna
- Verksamheterna **Åtar** sig att uppfylla målen
- Ända ned på respektive medarbetare
- Tydlig gränsdragning
- Politik – Verksamhet
- Planering, uppföljning och rapportering i IT Stödet Stratsys

Haparanda har tillsammans med Tornio stad en gemensam **vision** (Vision 2020), som ett långsiktigt mål, en önskad framtida bild över hur vi vill se att våra städer ska ha utvecklats till år 2020. I budget- och strategiplanen, som antas varje år, anges **inriktningar** som ska gälla för närmaste 1-3 åren. Inriktningarna är de prioriteringar som ligger till grund för kommunens verksamhetsplanering för att uppfylla politikernas vilja. Utifrån inriktningarna är det upp till varje nämnd att lägga mål som harmoniserar med kommunfullmäktiges övergripande mål. Målen sätts för respektive år och ligger till grund för verksamheternas planering på olika nivåer och som mynnar ut i **åtaganden** ända ned på medarbetarnivå.

Detta är Haparandas utvecklade styrmodell för **målstyrning**.

Kommunfullmäktiges mål och riktlinjer för god ekonomisk hushållning innefattar både verksamheten och ekonomin i kommunen. Målen fastställs av kommunfullmäktige vart tredje år och utvärdering av målen sker årligen. Uppföljning av målen sker dels i delårsbokslut och årsredovisning. Målen utgår från visionen, våra värdegrunder samt från de prioriterade insatser som årligen fastställs av kommunfullmäktige i denna budget- och strategiplan.

Utifrån ett verksamhetsperspektiv innebär god ekonomisk hushållning att verksamheten bedrivs kostnadseffektivt och ändamålsenligt. Det skall finnas ett klart samband mellan resursåtgång, prestationer, resultat och effekter. Detta betyder att målen för verksamheten och målen för god ekonomisk hushållning skall vara integrerade mål.

2.1 Värdegrunder

Nedan finns den övergripande verksamhetsidé, medarbetaridé och ledaridé. Dessa idéer är centrala i styrmodellen. Förutom den vertikala och planmässiga styrningen med politiska inriktningar, mål och verksamhetens åtaganden tydliggör idéerna organisationens uppdrag.

BILD 3: Haparanda stads värdegrunder

 HAPARANDATORNIO		
VERKSAMHETSIDÉ	MEDARBETARIDÉ	LEDARIDÉ
<p>HAPARANDA ÄR ETT UNIKT INTERNATIONELLT SAMHÄLLE I UTVECKLING</p> <p>Vi genomför det politiska uppdraget inom utbildning, social omsorg och samhällsbyggnad</p> <p>Vi skapar förutsättningar för kreativt och aktivt kultur- och friluftsliv samt ett expansivt näringsliv</p> <p>Vi har respekt och förståelse för mångfald, är öppna och tillgängliga för alla och har medborgardialog i fokus</p> <p>Vi arbetar resurseffektivt, med säkerställd kvalitet och rättvis behandling, för nuvarande och kommande generationer som bor och verkar i Haparanda</p>	<p>Jag har ett tydligt uppdrag, får stöd, personlig utveckling och bidrar till en god arbetsmiljö</p> <p>Jag tar ansvar, visar respekt och uppfyller mina åtaganden</p> <p>Jag tar ansvar för en hållbar utveckling.</p> <p>Jag föreslår förbättringar och medverkar i genomförandet.</p> <p>Jag är</p> <p>Engagerad – bidrar till en lärande organisation och delar med mig av min kunskap</p> <p>Serviceinriktad – visar alltid ett gott bemötande och har medborgaren/kunden i fokus</p> <p>Lojal – med verksamheten</p> <p>Flexibel, kreativ och kritisk – gör bedömningar och väljer lösningar utifrån kundens och verksamhetens behov</p> <p>Ambassadör för verksamheten</p>	<p>Som ledare arbetar jag mål- och resultatstyrt, säkerställer att verksamhetsiden hålls levande och de politiska målen uppfylls.</p> <p>Som ledare skapar jag förutsättningar för medarbetarna att utvecklas, göra bedömningar, välja lösningar och agera därefter med kunden i fokus.</p> <p>Jag är</p> <p>Öppen - bjuder in till dialog</p> <p>Nytänkande – driver utveckling och genomför förändringar</p> <p>Modig - har mod att ta risker och prövar gärna nya idéer</p> <p>Engagerad - har kraft att driva igenom det vi tror på</p> <p>Tydlig - i uppdrag och budskap</p>

Den gemensamma värdegrunden påverkar det förhållningsätt som medarbetare och ledare ska följa inom Haparanda stad. Idéerna ska hållas levande och är kopplade direkt mot lönekriterierna, vilket ska skapa styrning hos varje medarbetare till bättre kvalitet för våra medborgare och kunder.

2.2 Budget och uppföljningsprocess

För att stödja styrmodellen så att verksamheterna vid ingång av året ha förutsättningar att arbeta utifrån givna inriktningsbeslut, mål, åtaganden och ramar tillämpas följande budgetprocess. Budgethjulet är ett sätt att försöka visualisera budgetprocessen. Processen startar med en budgetberedning där förvaltningscheferna för nämnder och styrelser föredrar en fördjupad omvärldsbevakning inom sina områden.

BILD 4: Övergripande system för ledning, planering och rapportering

I direktivet fastställer kommunfullmäktige de strategiska inriktningarna samt de ekonomiska ramarna för facknämnderna som ska gälla för planperioden. En viktig punkt som ska behandlas är nästkommande års **skattesats**. Vidare ska kommunfullmäktige i direktiven fastställa mål och indikatorer, vilket är riktlinjer för god ekonomisk hushållning.

Direktiven ska innehålla en tidsplan för den fortsatta budgetprocessen under året. När direktiven är beslutade ska en **Budget- och Strategiplan** arbetas fram. Detta sker genom att samtliga facknämnder och styrelse genom förvaltningschefen processar de givna direktiven inom sin förvaltning. Sedan ska förvaltningscheferna lyfta ett förslag till budget inför nämnd och styrelse för beslut. Till kommande budgetberedningar under våren ska förvaltningscheferna kunna presentera nämndernas tagna beslut med mål, ramåskanden, ramminskningar samt tillhörande analyser eller planer.

Allt material som föredras skall lämnas till budgetberedningen i elektronisk form. Den ekonomiska fördelningen skall visa verksamhetsförändringarna. Fastställande av Budget- och Strategiplan tas av kommunfullmäktige i juni.

2.3 Tidplan

Omvärldsanalyser

4/3 Omvärldsanalys respektive nämnd

Måldagar

14/3 – Kommunstyrelse måldag

25/2 – BUN/Soc gemensam måldag

8/3 – Samhällsbyggnadsnämnd måldag

18/4 – Antagande av mål & indikatorer Barn & Ungdomsnämnd

11/4 – Antagande av mål & indikatorer Kommunstyrelsen

1/3 – Antagande av mål & indikatorer Socialnämnd

Budgetberedning

7/3 Budgetberedning – Omvärldsspaning och inriktning

4/4 Budgetberedning – Budget 2017 och strategiplan, ramar 2017-2019, inklusive 3-årig investeringsplan. Förslag arbetas fram och presenteras för behandling.

2/5 Budgetberedning – Uppdaterat läge

23/5 Budgetberedning – Politiska förslag. Förslag till Budget & Strategiplan 2016-18

Extra vid behov

19/9 Budgetberedning – uppdaterad skatteprognos

Fastställande av budget & strategiplan

16/5 Kommunstyrelsens arbetsutskott

30/5 Kommunstyrelse – Förslag till Fastställande av Budget & Strategiplan 2017-19 samt skattesats

13/6 Kommunfullmäktige – Fastställande av Budget & Strategiplan 2017-19 samt skattesats

17/10 Kommunstyrelse – Ev. förändring av skattesats 2017

31/10 Kommunfullmäktige – Ev. förändring av skattesats 2017

3. OMVÄRLDSANALYS

Omvärldsanalys

Omvärldsanalysen syftar till att belysa externa faktorer som påverkar kommunens planering på kort och medellång sikt. Analysen baseras i huvudsak på insamlad statistik från Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) prognoser samt Ekonomirapporten Okt 2015, April 2016.

Ekonomi i omvärlden

Den internationella återhämtningen har, totalt sett, varit relativt trög. Ett undantag är USA där ekonomin växer i hygglig takt och där utvecklingen på arbetsmarknaden varit stark. Även Storbritannien och Tyskland utvecklas arbetsmarknaden starkt sedan en tid tillbaka. På andra håll i Europa har det gått väsentligt trögare. I tillväxtländer som Ryssland och Brasilien är utvecklingen mycket svag. Även i Kina gnisslar det nu betänkligt.

Den låga inflationen håller också räntorna nere. Oljepriset har under det senaste året mer än halverats i dollar räknat. De lägre råvarupriserna har bidragit till att inflationen i många länder bitit sig fast på låga nivåer. Styrräntorna befinner sig i dagsläget på extremt låga nivåer men snart beräknas höjningar ske. Först ut tippas den amerikanska centralbanken bli, därefter antas Bank of England följa efter. Euroområdets centralbank (ecb) beräknas däremot vänta ytterligare något år med att höja räntan.

Den amerikanska ekonomin bedöms fortsätta växa med 2,5–3% årligen, vilket i stort sett är i linje med historien. Utvecklingen i Kina beräknas däremot fortsätta att försvagas. Oron har också varit stor på de kinesiska finansiella marknaderna med betydande prisfall på Shanghaibörsen. Ryssland och Brasilien har drabbats hårt av det prisfall som skett på råvaror. Låga priser på olja och gas har också en negativ inverkan på våra grannländer. För Norge dras nu investeringarna ner väsentligt. Finland påverkas av svaga utvecklingen i Ryssland samt av strukturproblem i skogs- och elektronikbranschen. Detta innebär att utvecklingen i våra tre grannländer, som tillsammans tar emot ungefär en fjärdedel av svensk export, sammantaget blir mycket svag. Utvecklingen är dock mer positiv i övriga Europa. Tillväxten i Tyskland och Storbritannien är stabil samt tillväxten i en rad väst- och centraleuropeiska länder är på väg upp mot 2 %.

Tabell 1 • Internationell BNP-tillväxt
Procentuell förändring, kalenderkorrigerade värden

	2013	2014	2015	2016
USA	2,2	1,5	2,5	2,8
Tyskland	0,2	1,6	1,7	2,0
Storbritannien	1,7	2,8	2,6	2,5
Norden*	0,5	1,3	0,9	1,6
Euroområdet	-0,4	0,8	1,4	1,8
Världen**	3,4	3,5	3,3	3,7
Exportvägd BNP ^o	1,0	1,8	1,8	2,2
Sverige	1,2	2,4	3,2	3,4

Källa: Konjunkturinstitutet och Sveriges Kommuner och Landsting.

Svensk ekonomi

Trots en måttlig tillväxttakt i omvärlden hålls den svenska ekonomin uppe av inhemsk efterfrågan och växer starkt. BNP beräknas såväl i år som nästa år öka med över 3 procent. Detta gör att sysselsättningen ökar och att arbetslösheten pressas ned, vilket innebär att vi redan 2016 beräknas nå balans på arbetsmarknaden. Arbetslösheten har då nått ner mot 6,5 procent och inflationstalen, enligt KPI, ligger nära 2 procent.

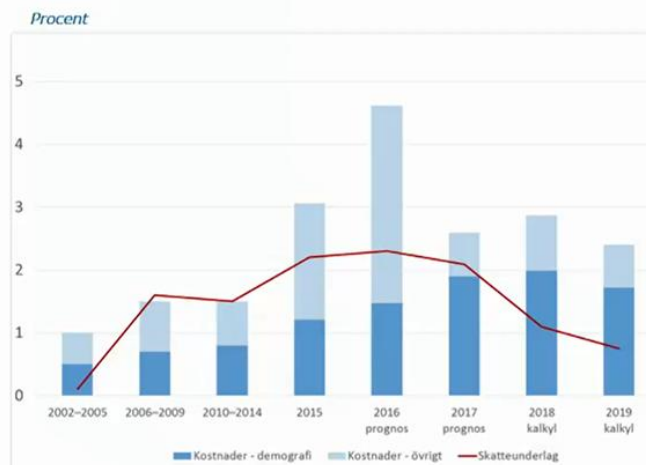
Sysselsättningsökningen och växande pensionsinkomster gör att skatteunderlagstillväxten accelererar 2016. Den samhällsekonomiska utvecklingen åren 2017–2019 är dock mer osäker. Enligt SKL:s kalkyler ser vi då en långsammare tillväxt och stigande räntor. SKL räknar med att de offentliga finanserna kommer att visa underskott alla år fram till 2019, men underskottet förväntas gradvis minska.

En utmaning dessa år är att BNP och sysselsättning utvecklas svagt per capita. Arbetade timmar väntas ändå inte öka lika snabbt som under konjunkturuppgångens slutfas. Skatteunderlaget ökar nominellt sett hyggligt, men sämre i reala termer på grund av större prisökningar i kommunsektorn. Dessutom tunnans skatteunderlagsökningen ut av ett ökat antal nya invånare med lägre arbetskraftsdeltagande. Det medför att den långsammare tillväxttakten, de högre pris- och löneökningarna och betydligt större befolkning gör att skatteunderlaget minskar reallt per invånare år 2017-19.

Kommunernas Ekonomi

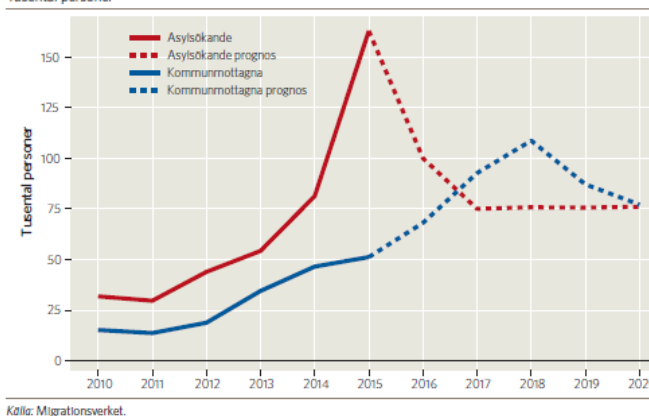
Kostnadstrycket i kommunsektorn ökar nu så starkt att det krävs betydande skatthöjningar framöver, på närmare 2 skattekrönor fram till 2019. Trots att regeringen uttryckt en satsning på 10 miljarder bedöms framtiden bli väldigt tuff för den kommunala sektorn. Den bedömning som presenteras i april visar att skatteunderlaget växer snabbt under 2016 och 2017 men långsammare därefter. Kostnaden för demografin ökar snabbare än skatteunderlaget 2018 och 2019 (illustreras i bild nedan).

Förändring av kommunsektorns kostnader och skatteunderlag fasta priser

Inom kommunerna beräknas rekordstora kostnadsökningar på cirka 9 procent, bland annat som en följd av asyl- och flyktinginvandringen.

Diagram 3 • Utvecklingen av asyl- och flyktingmottagandet 2010-2020
Tusental personer

För att bryta utvecklingen krävs helt nya åtgärder, från såväl kommuners och landstings som från statens sida. Utvecklingen av intäkterna är positiva men räcker inte för att möta de kostnadsökningar SKL kalkylerar med.

Den viktigaste orsaken till den dåliga ekonomin är det höga kostnadstrycket utöver integrationen är det främst är det befolkningsförändringar som ligger bakom. Fler äldre driver kostnader i sjukvård och äldreomsorg och

fler barn driver upp kostnaderna i skolan. Det har länge varit känt att den demografiska utvecklingen tillsammans med den ökade efterfrågan av välfärd kommer innebära ett ökat kostnadstryck, men det blir nu alltmer tydligt. Det som nu tillkommer är en stor invandring, som påverkar en rad verksamheter inom både kommuner och landsting. En ny befolkningsprognos ger också ändrande förutsättningar.

SKL:s bild av utvecklingen fram till 2018 och 2019 är oroande. Kommunsektorns totala kostnader beräknas öka på grund av de faktorer som beskrivits ovan. För att inte resultatet ska försämrats i någon större utsträckning måste således intäkterna öka i motsvarande omfattning. Det viktigaste bidraget är ökningen av skatteunderlaget. För att klara ett resultat på en procent av skatter och statsbidrag, bedömer SKL att skatten fram till 2019 ökar med 1 krona och 82 öre jämfört med dagens nivåer.

Kommunal utdebitering

I 85 av landets 290 kommuner höjdes skattesatsen under 2015, i intervallet mellan 1,03 kr till 5 öre. Skattesatsen sänktes i tre av landets kommuner. Den primärkommunala genomsnittliga skattesatsen för 2015 ökade därmed med 0,05 procentenheter till 20,70 %.

För Norrbottens kommuner var de kommunala skattesatsen oförändrad. Övertorneå har lägst skattesats av länets kommuner med 21,75 %. Snittet i Norrbotten uppgick till 22,56 %. För Haparandas ligger skattesatsen under medel i Norrbotten och står kvar på 22,50 %.

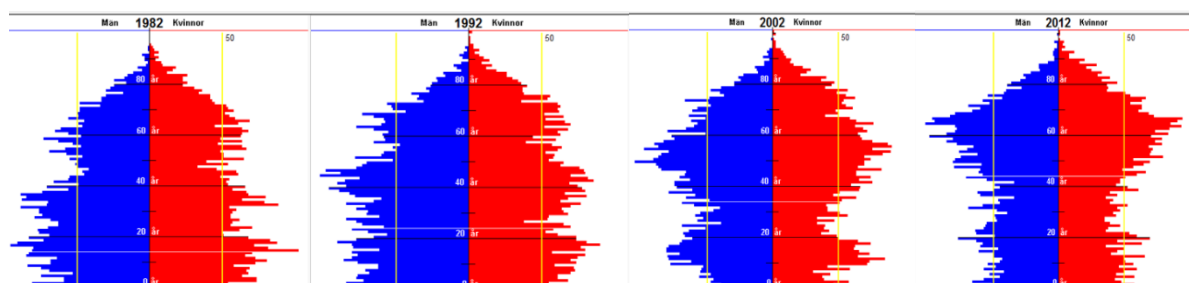
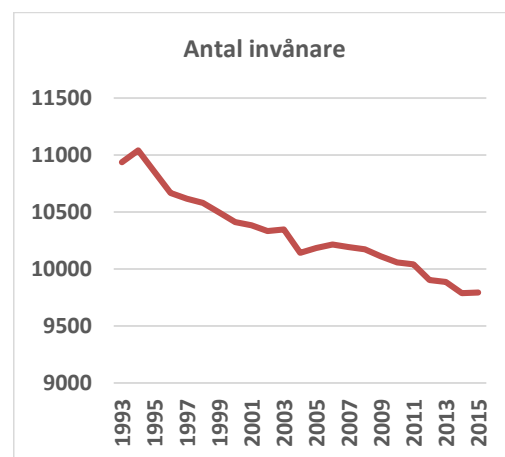
Skatteunderlaget utgörs av summan av beskattningsbar förvärvsinkomst för kommunens medborgare medan skattekraften är skatteunderlaget fördelat per invånare. I Haparanda har den genomsnittliga skattekraften för taxeringsåret 2014 ökat till 154,3 tkr per innevånare (153,6tkr ifjol), vilket placerar kommunen på plats 281 av landets 290 kommuner. Utvecklingen från 2005 t.om 2015 har varit +33% för Haparandas del.

Variationerna mellan kommunernas skatteunderlag är dock stora. I Norrbotten har Kiruna och Gällivare de högsta skattekrafterna på 223,1 tkr respektive 218,7 tkr per invånare. Danderyd har landets högsta skattekraft om 334,2 tkr per innevånare

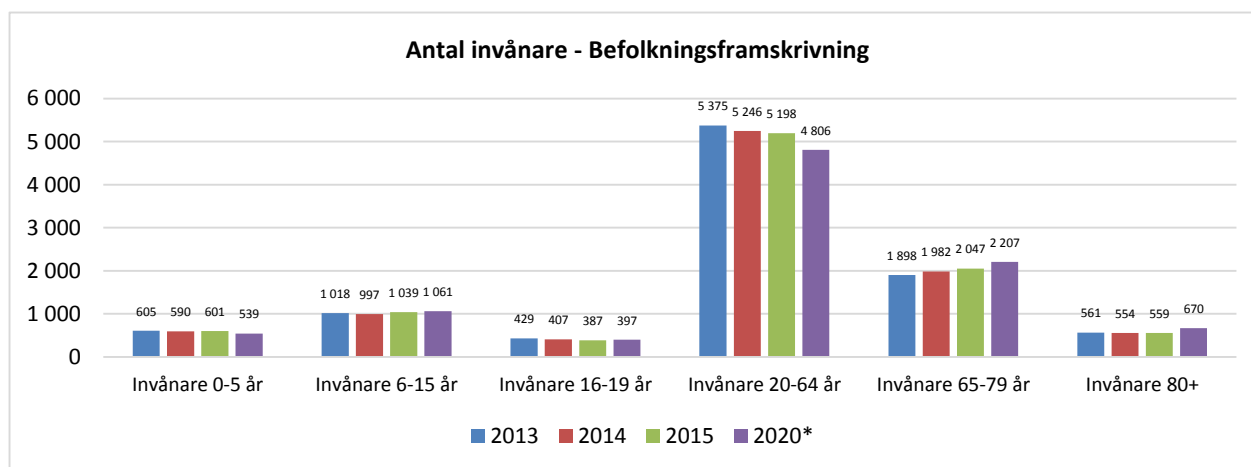
Befolkningsutveckling

Befolkningsantalet i den enskilda kommunen har stor betydelse för kommunernas kostnads- och intäktsutveckling. Förändringar i befolkning och i den demografiska sammansättningen medför ett förändrat volym- och kostnadsmässigt tryck i flera av de kommunala verksamheterna. Befolkningsmässigt har Haparanda minskat under en längre period. För 2015 vände dock pendeln och invånarantalet steg med 4 personer till 9793 innevånare, vilket kan jämföras med 10 059 år 2010 och 10 184 år 2005.

Även den demografiska strukturen på befolkningen har förändrats. Befolkningen i Haparanda har blivit äldre och medelåldern har stigit från (2004) till (2014). Detta syns tydligt när man jämför befolkningspyramiden från för 1982, 1992, 2002 och 2012. En optimal befolkningspyramid har en bred botten med större andel av befolkningen i åldrarna 0-45. Som vi ser nedan har Haparandas utveckling varit negativ d.v.s. andelen 0-45 år minskar medan andelen äldre 45- och äldre ökar. Även en befolkningsframskrivning har gjorts till och med 2020 som visar att den utvecklingen kommer att fortsätta.

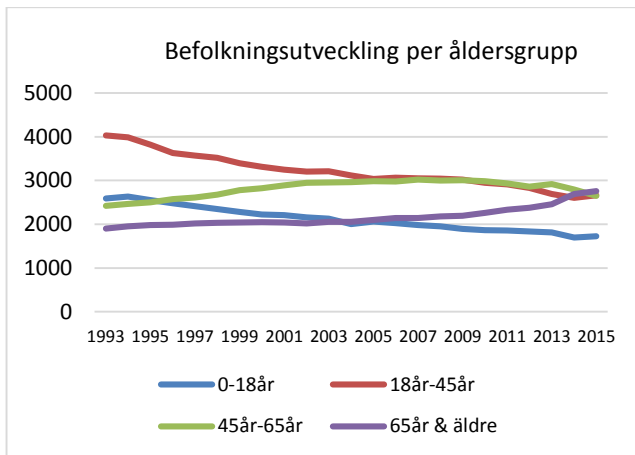
Källa: SCB "Kommunfakta Befolkningspyramider"

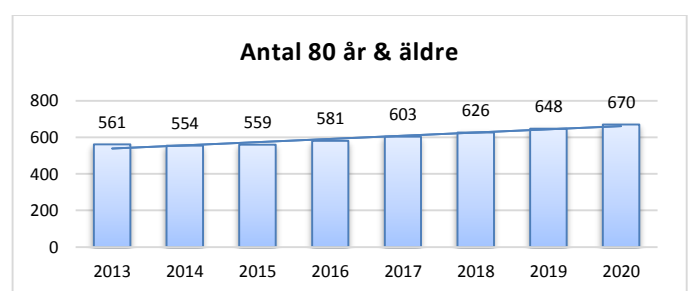
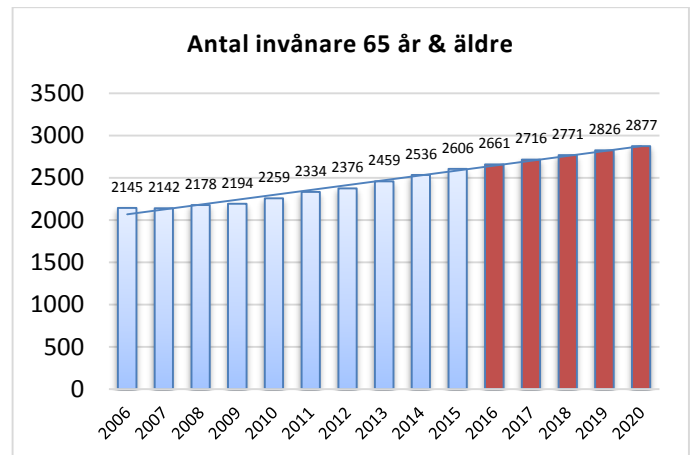
<u>Antal</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>	<u>2015</u>	<u>2020*</u>
Invånare 0-5 år	605	590	601	539
Invånare 6-15 år	1 018	997	1 039	1 061
Invånare 16-19 år	429	407	387	397
Invånare 20-64 år	5 375	5 246	5 198	4 806
Invånare 65-79 år	1 898	1 982	2 047	2 207
Invånare 80+	561	554	559	670
Invånare	9 886	9 776	9 831	9 679

*Källa: Statisticon AB. Statisticons framskrivning bygger på Skatteverkets folkbokföringsregister hämtat via Registret över totalbefolkningen (RTB) hos SCB.

Befolkning per åldersgrupp

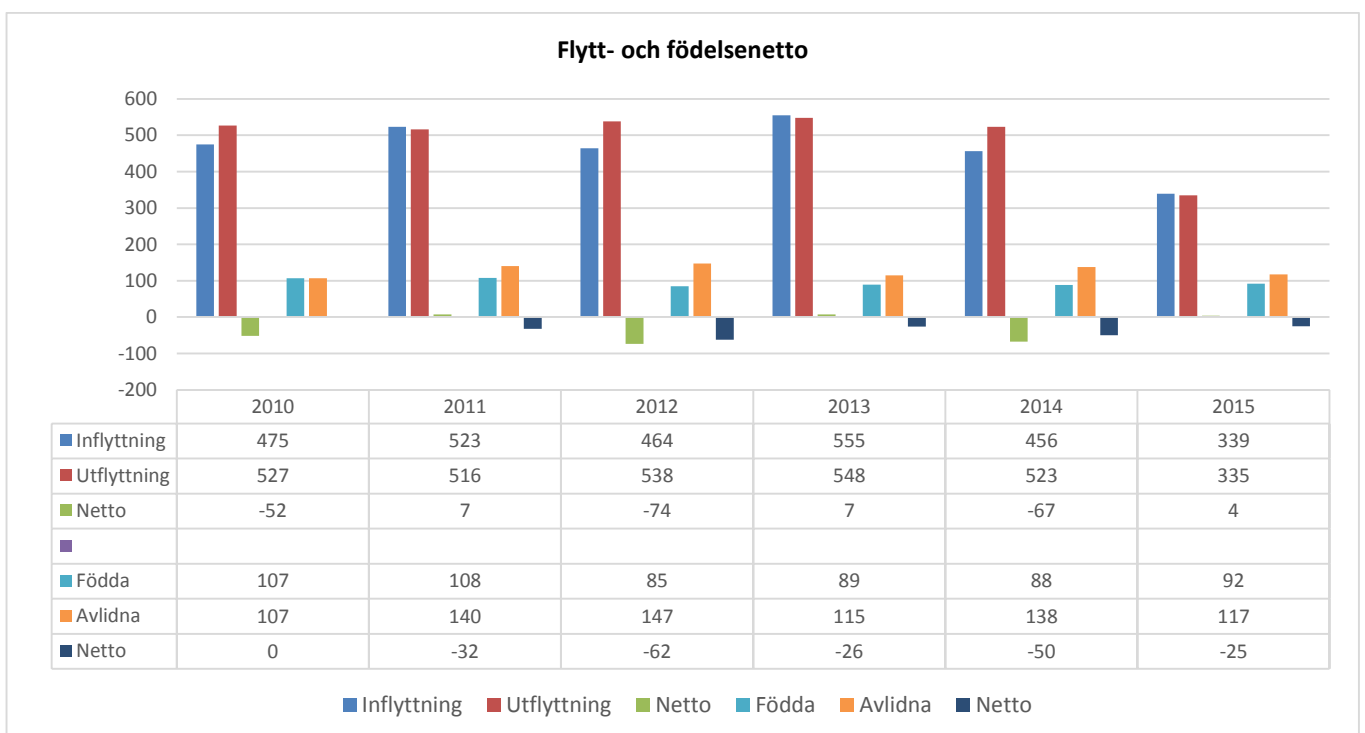
I siffrorna syns det tydligt att åldersstrukturen förändrats för grupperna 0-18 år, 18-45 år, 45-65 år samt 65 år och äldre i Haparanda från 1993 till 2015. Under året har gruppen 65 år och äldre blivit kommunens största under året 2015. Antalet äldre (framför allt gruppen 80 år och äldre) kommer fortsätta växa, vilket gör att andra krav ställs på fördelningen av de kommunala resurserna i framtiden.

Flytt- & Födelsenetto

Haparanda har en historik av stor in- och utflyttning. Under 2015 var flyttnettot positivt med 4 personer. Födelsenettet har under den senaste 10-årsperiod legat på ett underskott omkring - 40 personer. Födelsealen i kommunen har samtidigt pendlat mellan 79-111 personer

under samma period och i snitt har 97 personer fötts de senaste 5-åren. För 2014 och 2015 har 88 respektive 92 barn fötts och födelsenettet varit negativt -50 respektive -25.

Näringslivsstruktur

Haparandas näringsliv domineras av service-och tjänstenärings. Bland industrierna märks Polarica och Outinens Potatis i centralorten. Det finns även ett antal mindre företag inom verkstadsbranschen. Under senare tid har centralorten vuxit fram som en betydande handelsstad; den traditionellt stora gränshandeln fick ett starkt tillskott 2006, då IKEA öppnade sitt varuhus.

Näringslivsstruktur

- I Haparanda finns 809 företag, varav 351 Aktiebolag.
- Den största branschen är Detaljhandeln.
- Under 2015 startade 36 nya bolag.

Arbetsgivare

Den största privata arbetsgivaren är IKEA med 225 anställda. Andra större arbetsgivare är Ditt Liv i Norr (64), Polarica (58), Samhall (55) och Storbutiken i Haparanda (55), Elbyrån Bertgren (46).

Den största offentliga arbetsgivaren i kommunen är Haparanda stad med 750 heltidsanställda. Andra stora offentliga arbetsgivare är Norrbottens Läns Landsting och Kriminalvården.

De 15 största arbetsgivarna i kommunen står för ungefär 60 % av andelen anställda.

DETALJHANDEL

Haparanda var en av Nordkalottens mest kända marknadsplatser redan under medeltiden och är idag en av norra Europas främsta gränshandelsplatser.

Försäljningsindex

Haparanda har index 306 för total detaljhandel (2014). Det är tredje bäst i Sverige. Försäljningsindex är den faktiska omsättningen i kommunen dividerat med

försäljningsunderlaget multiplicerat med 100. Ett index som överstiger 100 indikerar att en kommun lockar köpare från andra närliggande kommuner.

Omsättning

Handelns totala omsättning under 2014 var 1,87 miljarder kronor, en uppgång från 2013. Både sällanköpsvaror och dagligvaror har stigit i omsättning.

Taxfree

Vad gäller Taxfree är Norrbottens län den fjärde största regionen i Sverige. Haparanda står lejonparten av Taxfree-försäljningen i Norrbotten, följt av Luleå och resterande städer i regionen. På grund av de makroekonomiska problemen i Ryssland är trenden dock nedåtgående. Under 2015 har försäljningsutvecklingen för Taxfree i Haparanda minskat med hela 39 % jämfört med föregående år.

Anställda

Detaljhandeln i Haparanda har totalt 524 anställda.

INFRASTRUKTUR

I Norrbottens län finns fem flygplatser med reguljär trafik. Vad gäller HaparandaTornio finns närmaste flygplatser för reguljärflyg i Kemi (Kemi-Tornio flygplats) och Luleå. Avståndet mellan Haparanda och Kemi är ca 17 km, mellan Haparanda och Kallax/Luleå ca 130 km.

Länet genomkorsas av det nationella stamvägnätet med internationella kopplingar till Norge och Finland. Nya kustnära Haparandabanan mellan Kalix och Haparanda invigdes den 15 januari 2013 och ger förbättrade möjligheter för godstransporter. Målet är att persontrafik initieras på Haparandabanan den 1 första januari 2018.

Arbetsmarknad

Arbetsförmedlingens bedömer, i sin prognos för 2016 och 2017, att sysselsättningen ökar med 140 000 personer i riket. Såväl privata och offentliga arbetsgivare planerar för fler anställda för de kommande två åren. Samtidigt visar prognosen bristen på utbildad arbetskraft där den är särskilt utbredd inom den offentliga tjänstesektorn. Gapet mellan kompetenskraven på de lediga jobben och kompetensen bland arbetslösa ökar. Det är svårt för många med kort utbildningsbakgrund att få en fast förankring på arbetsmarknaden.

Antalet inskrivna arbetslösa på Arbetsförmedlingen bedöms även öka något under kommande år, vilket sammanhänger med att många nyanlända registrerar sig

som arbetssökande. Det betyder också att antalet i Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag ökar. För närvarande är nästan hälften av de inskrivna arbetslösa utrikes födda – en andel som bedöms öka till cirka 60 procent år 2017.

De offentliga arbetsgivarna bedöms få svårt att expandera sina verksamheter till följd av den utbredda bristen på arbetskraft. Detta gäller såväl värden och omsorgen som alla delar av skolan.

Arbetslöshet

Öppet arbetslösa i riket har minskat med -0,1 % till 4,2 % under 2015. I Norrbotten har samma minskning skett (-0,1 %) och nivån för öppet arbetslösa ligger på 3,8 %.

Fortsatt hög ungdomsarbetslöshet

Situationen för ungdomar (18-24 år) är fortsatt tuff, dock minskar arbetslösheten jämfört med fjolåret. Minskningen för riket ligger på -0,5 % för öppet arbetslösa till 5,2 % och den sammanlagda siffran för ungdomar öppet arbetslösa och i program ligger på 13,0 %.

Länets siffror är något bättre med 4,9 % öppet arbetslösa ungdomar men länet har fortfarande fler ungdomar i programåtgärder än riket. Den totala siffran för ungdomar som är öppet arbetslösa och i program stannar på 14,3 %, en minskning med 1,1%.

Arbetslöshet i siffror dec

	2014	2015
Öppet arbetslösa Riket	4,3 %	4,2 %
Öppet arbetslösa Norrb.	3,9 %	3,8 %
Öppet arbetslösa 18-24 år Riket	5,7 %	5,2 %
Öppet arbetslösa 18-24 år Norrb.	5,5 %	4,9 %
Öppet arbetslösa & i program 18-24 år Riket	14,7 %	13,0 %
Öppet arbetslösa & i program 18-24 år Norrb.	16,4 %	14,3 %

Arbetslöshet i siffror	2014	2015	<u>Arbetslösheten i Haparanda</u>
Öppet arbetslösa Haparanda	7,4 %	7,3 %	För Haparandas del ligger arbetslösheten fortsatt på en hög nivå. Siffran för öppet arbetslösa för 2014 landade på 7,3 % (-0,1 %), betydligt högre jämfört med riket (4,2 %) och länet (3,8 %).
Öppet arbetslösa 18-24 år Haparanda	6,9 %	5,7 %	Situationen för ungdomarna har förbättrats under året öppet arbetslösa sjunkit till 5,7 % (-2,1 %). Siffran för ungdomar (18-24 år) i programåtgärder och öppet arbetslösa har även förbättrats och sjunkit under året med -1,7 %. Siffran är dock fortsatt hög (24,9%) i jämförelse med riket (13,0%) och Norrbotten (14,3%).
Öppet arbetslösa & i program 18-24 år Haparanda	26,6 %	24,9 %	

Dock ska det tilläggas att Arbetsförmedlingens statistik inte tar hänsyn till arbete över landsgränsen, utan dessa personer plockas sonika bort från underlaget och ger ett försämrat statistiskt underlag för kommunen.

Personalförsörjning

Fram till år 2025 är beräknas över 1,6 miljoner pensionsavgångar i landet. Generationsväxlingen är särskilt omfattande i den offentliga sektorn. Dagens flyttningsmönster och befolkningsstruktur och flyttningsmönster indikerar att andelen i yrkesaktiv ålder kommer att minska i många län samtidigt som andelen äldre ökar, detta kommer påverka den framtida

försörjningen. Ökat antal äldre medför exempelvis att behovet av arbetskraft inom vård och omsorg kan komma att öka i framtiden. Befolkningsutvecklingen i Haparanda kommun följer detta mönster.

Störst antal pensionsavgångar inom de närmsta tio åren har Haparanda kommunen att vänta inom omvårdnadssektorn och bland lärare.

Pensionsavgångar (de som fyller 65 år) i Haparanda kommun

Pensionsavgångar	2015-2019	2020-2024	Total
Omvårdnadspersonal*	52	52	104
Lärare**	20	13	33
Förskollärare/barnskötare	12	17	29
Assistenter/sekreterare	2	4	6
Chefer	5	6	11
Kost/lokal	10	10	20
Handläggare	4	7	11
Övriga	22	38	60
Total	127	147	274

*Omfattar undersköterskor, arbetshandledare, vårdbiträden, vårdare, personliga assistenter, sjuksköterskor.

**Omfattar lärare i alla ämnen och kategorier.

3.7 Omvärldsbevakning Facknämnder

Årets budgetprocess har inletts med att de olika facknämnderna i Haparanda kommun besvarat ett antal frågor om framtiden och kommande utmaningar.

3.7.1 Kommunstyrelsen

- Uppdraget och påverkande omvärldsfaktorer. Vilka större förändringar ses i nämndens verksamhet utifrån förändrade behov och demografi, förändrad lagstiftning med mera

Kommunstyrelsens framtida uppdrag kan komma att förändras om exempelvis kommunallagens utökade uppsynsplikt beslutas från 2018 samt om utökade kommunala uppdrag åläggs kommunerna exempelvis avfallshanteringen. Regionfrågan och ev förändrad kommunindelning är också framtida omvärldsfaktorer som har betydelse. Ytterligare lagändringar inom socialtjänst och skola kan naturligtvis också komma under perioden.

Kommunstyrelsen ser behov av utvecklad kommunövergripande planerings- och budgetprocess med anledning av den demografiska utvecklingen samt kärnverksamheternas resursbehov. Den ekonomiska utvecklingen enligt nuvarande bedömningar bidrar också till behovet av att utveckla dessa processer. Den faktiska demografiska utvecklingen, påverkar lokalstrukturen framöver. En lokalöversyn med fokus på skolstrukturen har påbörjats. I framtiden kommer förmodligen en översyn av fler kommunala lokaler bli nödvändig.

Även den digitala satsningen gällande bredbandsutbyggnaden behöver ta fart, ett utredningsuppdrag är lämnat och samverkansmöjligheter är under utredning. Den digitala strategin har reviderats för länet och förmodligen behöver den nationella finansieringen stärkas för att uppnå bredband till hela kommunen.

Framtida kompetensförsörjningen av specialister och ledare är också en stor utmaning för kommunen.

Arbetsmarknaden i kommunen är en mycket viktig faktor i kombination med de flyktingar som under de närmaste två åren kan förväntas bli permanent bosatta i kommunen. Sysselsättningen för unga och flyktingar två områden som har stor betydelse för kommunens framtida utveckling.

- **Kostnadsutvecklingen för nämndens verksamhet 2017-2019**

Driftskostnaderna, bortsett från ökade kapitalkostnader pga omfattande investeringsplaner för den tekniska enheten bedöms vara likvärdig dvs. enligt budget.

En översyn av nuvarande resursfördelning bedöms vara nödvändig för att kommunen fortsättningsvis ska kunna göra prioriterade satsningar.

- **Investeringsplaner för nämndens verksamhet 2017-2019**

Fortsatt hög ambitionsnivå när det gäller investeringar i va, gata och fastigheter samt fokus på investeringar som bedöms bidra till utveckling och tillväxt i Haparanda. Investeringar som medför sänkta driftskostnader bör prioriteras.

Den kommande perioden bedöms investeringar behövas inom:

- VA, Gator & Vägar, fastigheter uppgå till ca 90 mkr (30mkr/år)
- Persontrafik på järnväg
- Camping
- Uppfyllande vision 2020

Dessa investeringar förväntas uppta den största delen av budgeterade medel den kommande treårsplanen.

En utmaning är att investeringsbehovet överstiger tillgängliga resurser. Kommunen behöver uppnå en budget i balans gällande driften samt genomföra en översyn av de interna investeringsriktlinjerna (tydliggöra drift kontra investering). Behovet av att frigöra driftsmedel för strategiska investeringar för utveckling och tillväxt bedöms vara särskilt viktigt.

- **Vilka åtgärder vidtas och planeras för att klara av utökade/minskade behov och krav inom nuvarande resursfördelning, exempelvis strukturåtgärder kopplade till process översyner, effektivare resursutnyttjande, översyn av serviceutbud, administrativ rationalisering etc.**

Kommunstyrelsens målstyrning bör utvecklas med tydligare styrning, och ökad delegation för verkställighet. Under 2016 verkställs successivt den förändrade tjänstemannaorganisationen för kommunen, vilket möjliggör effektivare resursnyttjande inom t ex tekniska enheten. I uppdraget ligger också en tydlig målsättning att fortsätta utveckla arbetssätt, rutiner och processer med digitalt fokus.

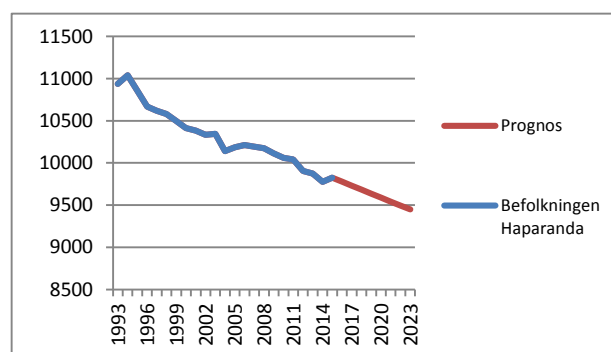
Kommunstyrelsen har tydligt markerat en ambitionshöjning gällande fokus på näringslivsklimatet med ambitionen att öka sysselsättningen i Haparanda, genom satsningen på ett tillväxtkontor under 2016.

Anser nämnden att nuvarande resurstilldelning är tillräcklig för att klara sitt uppdrag? Om inte vilket

utökat resursbehov 2017-2019 kvarstår inom nämnden?
Orsakerna till detta- specificeras nedan.
Driftsbudgeten bedöms tillräcklig enligt nuvarande uppdrag, dock kommer strategiska omprioriteringar för kommunen som helhet bli nödvändiga under planperioden.

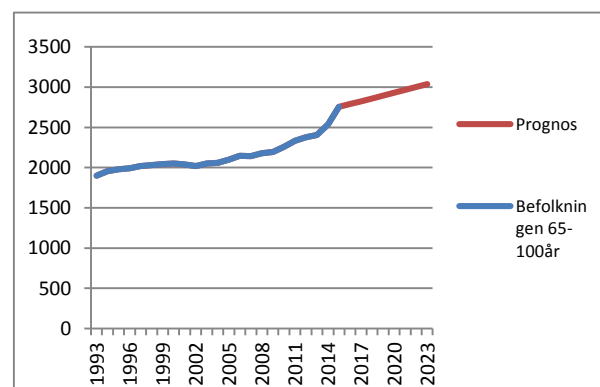
3.7.2 Socialnämnden

- **Uppdraget och påverkande omvärldsfaktorer: Vilka större förändringar ses i nämndens verksamhet utifrån förändrade behov och demografi, förändrad lagstiftning med mera?**

Det som kommer påverka socialförvaltningen inom närmaste åren är befolkningsstrukturen. Antalet äldre personer beräknas öka i Haparanda kommun. Under 2017 kommer gruppen 65+ år att vara den största i Haparanda. Enligt prognosen kommer år 2019 över 30 % av Haparandas befolkning vara över 65 år.

De demografiska ändringar som sker i kommunen gör att speciellt hemtjänstens verksamhet kommer att öka. Antalet hemtjänstkunder har varit relativt stabilt sedan 2011, ca 260-270 kunder per månad. Det som har ökat och kommer att öka är behovet av insatser hos kunderna. Många av kunderna är multisjuka och behöver tidvis dubbelbemanning. Särskilt i byarna har verksamheten sett ett ökat behov av dubbelbemanning. Långa avstånd och stor arbetsbelastning ökar behovet för personal och flera fordon.

Största delen av Socialförvaltningens verksamhet är lagstyrd vilket gör att verksamheten är väldigt känslig för lagförändringar. De kommande ändringar som hittills är kända är ändringar inom LSS och äldreomsorgen. Skärpta hygienregler kommer att gälla inom hemtjänsten, vård- och omsorgsboenden och LSS-boenden, t.ex. fler tvättmaskiner och flera uppsättningar av arbetskläder. Kraven för boendeformer kommer att ändras inom de närmaste åren. Redan i dag är det krav att ha dusch, toalett och lås på dörrarna i varje boenderum inom vård- och omsorgsboenden. I kommunen uppfyller endast 40 % av vård- och omsorgsboenden dessa krav.

Tekniska lösningar såsom trygghetskamera, e-nycklar mm. inom vård och omsorg är ett område som i framtiden blir allt mer aktuellt. Utvecklingen av e-hälsa möjliggör för kommunen att klara av behovet av ökat nattbemanning. Digital teknik inom vård och omsorg bidrar till att äldre personer och andra med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning ska kunna bo kvar hemma och känna sig trygga utan att behöva öka nattbemanningen med fysiska personer. Utvecklingsarbetet pågår inom förvaltningen och kommer att fortsätta framöver.

Förändringar i lagstiftning för ensamkommande barn och kvotflyktingar har varit aktuella under åren och kommer så vara även i fortsättningen. Den ökade flyktingströmmen från mellanöstern ser ut att fortsätta och detta innebär ett ökat behov av olika boendeformer och stöd. I dagsläget är på nationell nivå oklart kring frågor som rör integrationspolitiken och hur den kommer formas i framtiden. Under tiden måste kommunen hålla sig uppdaterad om vad som krävs, vara påläst och samtidigt arbeta utifrån lokala behov för att lyckas med att integrera de nyanlända i samhället. Socialförvaltningens integrationsenhet har fått öka sin verksamhet och kommer att göra det även framöver. Flyttningsströmmen belastar även Individ- och familjeomsorgens arbetsbörda. Förvaltningen påverkas även av förändringar hos statliga myndigheter/ andra huvudmän såsom försäkringskassan, migrationsverket, arbetsförmedling och landstinget.

När det gäller befolkningen i Haparanda i stort ser vi en oroande utveckling i befolkningens mående som märks inom Individ- och familjeomsorgens arbetsbörda. Den psykiska ohälsan bland barn och unga vuxna är något som skapar utmaningar. I verksamheten finns det ökat behov av erfarna socialsekreterare och familjehem. Frågan är svår för att tillgången av erfarna socialsekreterare är begränsad i hela landet. Även missbruksproblematiken hos unga vuxna har ökat markant och orsakat ett ökat behov av placeringar inom institutionsvården och familjehem.

- **Kostnadsutveckling för nämndens verksamhet 2017-2019?**

Ökade kostnader inom Hemtjänsten, ökat behov för personal.

Hemtjänst och vård- och omsorgsboende, ökade kostnader för teknisk utveckling, trygghetskamera för nattillsyn samt E-nyckelsystem.

Vård- och omsorgsboende, lokalernas tillstånd gör att arbetsmiljön inte är tillfredställande, ger ökade personalkostnader.

IFO, ökade placeringskostnader samt utveckling av tidiga insatser för att minska placeringarna.

LSS/SFB, fler SFB beslut med jour som gör att kommunen måste själv stå för en del av kostnader.

Resursverkstan, verksamheten bär inte sina egna kostnader.

Integration, ökat behov för HVB-hemsplatser.

- **Investeringsplaner för nämndens verksamhet 2017-2019?**

Arbetsmiljö och boendemiljö i alla service- och omsorgsboenden. Ombyggnadsbehov finns inom vård- och omsorgsboende – enligt gällande standard ska alla boendenum ha lås på dörren, egen dusch och toalett. Det leder också till bättre arbetsmiljö för personalen.

HVB hem/stödboende - antalet ensamkommande barn ökar och för tillfället har kommunen inte plats för alla barn i de nuvarande boendena trots att verksamheten har gjort det som går att göra för att kunna ha alla barnen bosatta i kommunen. Det finns dock fortfarande barn som är placerade utanför kommunen. Därför måste antalet HVB-hemsplatser ökas i kommunen.

IFO- Enheten måste satsa på rekrytering av personal. Behovet är stort i hela rikt och därför gäller det för kommunen som arbetsgivare att skilja sig från mängden för att bli attraktiv arbetsgivare. Utveckling av förebyggande åtgärder vad gäller missbruk bland unga vuxna måste fortsätta.

E-nyckelsystem ökar säkerheten hos kunden när personalen inte behöver hantera fysiska nycklar och även kringtiden kommer att minska. Införandet av e-nyckelsystem hos hemtjänstkunder skulle innebära en investering på strax under en miljon kr.

- **Vilka åtgärder vidtas och planeras för att klara av utökade/minskade behov och krav inom nuvarande resursfördelning, exempelvis**

- strukturåtgärder kopplade till processöversyner: Utredningen av 3*3 schemat, heltider som grundtjänster åt alla exklusive natt, översyn av bemanningen i vård- och omsorgsboenden även arbeta för att avveckla delade turer.
- effektivare resursutnyttjande: Teknisk stöd istället för att öka antalet tjänster i verksamheterna.
- översyn av serviceutbud
- administrativ rationalisering: Individ- och familjeomsorgens bemanning, återsöknings process från migrationsverket.
- övrigt: Utvärdering av resursverkstans ambitioner.

- **Anser nämnden att nuvarande resurstilldelning är tillräcklig för att klara sitt uppdrag? Om inte, vilket utökat resursbehov 2017-2019 kvarstår inom nämnden? Orsakerna till detta – specificeras nedan.**

Socialnämndens budgetram för 2016 är 223 milj. I januari beräknades det verkliga behovet ligga på ca 230 milj. som var beräknad att täcka dåvarande placeringskostnader samt öppnandet av BPSD enheten.

Idag torde behovet ha ökat med ytterligare 3milj. (3 placeringar) Redan nu kan nämnden se att 2016 års budgetram inte kommer att räcka. När det gäller 2017-2019 tyder allt på att de ökade kostnaderna kommer att kvarstå. Huvudsakliga orsaker är IFOs ökade placeringskostnader, behovet av dubbelbemanning inom hemtjänsten för att nämna de viktigaste.

3.7.3 Barn & Ungdomsnämnden

- **Uppdraget och påverkande omvärldsfaktorer: Vilka större förändringar ses i nämndens verksamhet utifrån förändrade behov och demografi, förändrad lagstiftning med mera?**

Folkhälsan kommunen har försämrats, både den psykiska och fysiska hälsan toppar statistiken i de negativa. Vad det gäller elevernas hälsa kommer detta att beaktas i arbetet med Norrbottens bästa skola. Föreningslivet har en viktig roll i arbetet med folkhälsan. Att på ett bättre sätt kunna stötta föreningslivet i det arbetet bör kommunens föreningsservice utvecklas.

Ökade flyktingströmmen till kommunen har gjort att många nya barn och ungdomar ska erbjudas skolgång i kommunen. Detta ställer nya krav på hela barn- och ungdoms-verksamheten.

I riket finns det brist på behöriga lärare och så även i Haparanda kommun. Det är allt svårare att rekrytera behörig personal till skolorna. Vid rekryteringen måste kommunen kunna konkurrera med motiverande faktorer.

Mot bakgrund av det ovan nämnda måste även skolstrukturen ses över. Gäller såväl lokaler som rent organisatoriskt. Även verksamhetens övriga lokalbestånd måste ses över och anpassas efter dagens krav och behov.

- **Kostnadsutveckling för nämndens verksamhet 2017-2019?**

På grund av elevernas fysiska och psykiska hälsa kommer skolan behöva tillsätta mer resurser för att kunna erbjuda ökat stöd för elever med svårigheter. Även de nyanlända eleverna påverkar kostnadsutvecklingen. För att kunna bemöta det ökade behovet krävs det satsningar av verksamheten.

Ökat antal gymnasieelever på annan ort, speciellt inom naturbruksprogrammet som är väldigt kostsam gör att interkommunala avgifterna ökar. Hur kostnadsutveckling påverkas av framtida skolstruktur är i dagsläget osäkert men är något som bör tas i beaktan vid planeringen av kommande budgetarbete.

- **Investeringsplaner för nämndens verksamhet 2017-2019?**
 - Upprustning av skollokaler kommer att behövas.
 - Avtalet om bokbussen ska förnyas, medel finns redan budgeterad ifall inte stora prisändringar kommer att ske.
 - Kost och lokalvård, upprustning av skolkök och städmaskiner
 - Utemiljöer, speciellt skolgårdar
 - Idrottsmiljöer, dusch, toaletter
 - Utveckling av skärgården
 - Utsmyckning i byarna
- **Vilka åtgärder vidtas och planeras för att klara av utökade/minskade behov och krav inom nuvarande resursfördelning, exempelvis:**
 - strukturåtgärder kopplade till processöversyner: skolstruktur
 - effektivare resursutnyttjande: effektivare samarbete inom och utom organisationen
 - översyn av serviceutbud: förenings-service, översyn av driftsbidrag till samlingslokaler och översyn av kommunens ansvar för skoterleder.
 - administrativ rationalisering
 - övrigt
- **Anser nämnden att nuvarande resurstilldelning är tillräcklig för att klara sitt uppdrag? Om inte, vilket utökat resursbehov 2017-2019 kvarstår inom nämnden? Orsakerna till detta – specificeras nedan.**

De nuvarande resurserna anser nämnden ej vara tillräckliga för att kunna genomföra och förverkliga planerade satsningar. Satsningar bl.a. på Norrbottens bästa skola, tidiga insatser för förbättrad folkhälsa samt utvecklad föreningsservice. En viktig del i satsningarna är möjligheten att kunna konkurrera om behörig och kompetent personal. En avgörande konkurrensfördel är att lönenivån höjs.

3.7.4 Samhällsbyggnadsnämnden

- **Uppdraget och påverkande omvärldsfaktorer: Vilka större förändringar ses i nämndens verksamhet utifrån förändrade behov och demografi, förändrad lagstiftning med mera?**

Tillkommande arbetsområden:

Hållbarhetsfrågor & FairTrade tillkommer under 2016 från Kommunstyrelsen.

När Barents center börjar byggas kommer det att medföra merarbete för PBL-tillsyn samt tillsyn av eventuella störningar/olägenheter under byggnadstiden enligt Miljöbalken. När Barents Center färdigställs tillkommer flera livsmedelsobjekt samt tillsyn enligt miljöbalken på arenan.

Plan och bygglagen har reviderats under de två senaste åren i två omgångar vilket medför utbildningsbehov.

- **Kostnadsutveckling för nämndens verksamhet 2017-2019?**

Se sista frågan.

- **Investeringsplaner för nämndens verksamhet 2017-2019?**

Förvaltningen ombesörjer inga investeringar.

- **Vilka åtgärder vidtas och planeras för att klara av utökade/minskade behov och krav inom nuvarande resursfördelning, exempelvis:**

Samhällsbyggnadsförvaltningen ser över rutiner för enklare ärenden inom PBL-området för att ytterligare snabba på handläggningen.

Samhällsbyggnadsförvaltningen startar ett arbete om digitaliserad ärendehantering, tjänster och service under 2016 vilket ska underlätta för medborgaren, ge rättssäker handläggning, besluts- och avgiftskommunikation över nätet.

- **Anser nämnden att nuvarande resurstilldelning är tillräcklig för att klara sitt uppdrag? Om inte, vilket utökat resursbehov 2017-2019 kvarstår inom nämnden? Orsakerna till detta – specificeras nedan.**

Nämnden utför en behovsutredning årligen för miljöbalken och livsmedelslagens tillsynsområde. Utredningen visar att förvaltningen skulle behöva 1,5 tjänster till för att uppfylla all tillsyn, SBN 2016-02-02 §3.

3.7.5 Kostnadsnivå

För att bedöma om en kommun är kostnadseffektiv kan jämförelser göras mot standardkostnad (en teoretisk beräknad kostnad givet den struktur kommunen besitter) samt jämförelse mot jämförbara kommuner. Varje år uppdateras dessa siffror och presenteras på www.kolada.se. Siffrorna nedan avser 2014.

Avser Nettokostnader	Standardkostnad %	Std kostnad	Avvikelse	Jämförbara kommuner	Avvikelse
9789	2014				
Förskola & Skolbarnomsorg	12,1%				
Nettokostnad förskola & skolbarnomsorg kr/invånare	6 329 kr	5 651 kr	6 637 991 kr	6 232 kr	949 533 kr
Nettokostnad förskola kr/invånare	5 245 kr			4 854 kr	3 827 499 kr
Grundskola	1,0%			6%	
Nettokostnad grundskola kr/invånare	8 669 kr	8 583 kr	840 206 kr	9 347 kr	-6 636 942 kr
Nettokostnad förskoleklass kr/invånare	804 kr			595 kr	2 045 901 kr
Gymnasieskola	9,8%	-		0,6%	
Nettokostnad gymnasieskola kr/invånare	4 256 kr	3 876 kr	3 718 465 kr	3 959 kr	2 907 333 kr
Individ & familjeomsorg	-11,2%				
Nettokostnad IFO kr/invånare	2 822 kr	3 178 kr	-3 484 178 kr	3417 kr	-5 824 455 kr
Äldreomsorg	6,3%			2,6%	
Nettokostnad Äldreomsorg kr/invånare	13 167 kr	12 387 kr	7 638 929 kr	12691 kr	4 659 564 kr
			15 351 412 kr		-3 944 967 kr

4. MÅL, INRIKTNINGAR & INDIKATORER

Nedan redovisas gällande inriktningar, mål och indikatorer som ligger till grund för kommunens verksamhetsplanering kommande period.

4.1 God ekonomisk hushållning

Utöver kommunfullmäktige inriktningsmål har staden tagit fram specifika mål för att bedöma kommunens ekonomiska ställning samt mål för god ekonomisk hushållning, vilket fastställts av kommunfullmäktige under 2015.

Mål för God Ekonomisk Hushållning
Resultatöverskott på 2 % av skatter- och statsbidrag
Vid försäljning av fastigheter eller mark (inklusive resultatet av exploateringsverksamhet) skall minst 50 % av likviderna amorteras.
Vid försäljning av värdepapper skall minst 50 % av eventuell reavinst gå till amortering av befintlig låneskuld
Kommunens årliga nettoamortering skall vara minst 10 mkr på befintlig låneskuld.
Investeringar skall vara självfinansierade
Soliditeten skall stärkas årligen för att ett långsiktigt mål om 60 % soliditet exkl ansvarsförbindelse skall uppnås.
Driftens budgetavvikelse skall vara 0 eller positivt
Kommunens likviditet skall motsvara minst 5,0 % av skatter och statsbidrag
Verksamhetsmålen fastställs i budget och strategiplanen.
Den genomsnittliga sjukfrånvaron skall understiga 5,0 %
Energiförbrukningen skall minska med 5 % i kommunens fastighetsbestånd

4.2 Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige har 10 övergripande inriktningar (mål) mot Vision 2020. Under den kommande perioden prioriteras följande områden som ska ligga till grund för nämndernas målarbete.

Utvecklingsområden (Vision 2020)	KF:s Inriktningar
Upplevelserik handels- och besöksplats	Utveckla HaparandaTornio som besöksort
Dynamiskt företagsamhet	Arbeta för minskad arbetslöshet
	Arbeta för ökad företagsamhet
Logistisk nod	Säkerställa trygga leveranser av vatten och avlopp
Hållbar Livsmiljö	Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät
	Förbättra folkhälsan
	Attraktiv arbetsgivare
Gränslös Kunskap	Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio
	Säkerställa en kvalitativ lärandemiljö för alla barn och ungdomar

4.3 KOMMUNSTYRELSENS MÅL 2017

KF:s Inriktningar	KS MÅL	- <i>INDIKATORER (i diagramform)</i> + Rapportering av resultat i analysen/text
Utveckla HaparandaTornio som besöksort	Öka antalet besöksnätter	- <i>Antal besöksnätter (Kommersiella, TEM-undersökningen).</i> Rapporteringen bör också innehålla fördjupad analys om t ex gränspasseringar och olika arrangemang har lyckats med mera.
	Ökad handelsvolym	- <i>Handelsindex (Handelsvolymen, SCB:s regionala omsättningsstatistik)</i>
Arbeta för minskad arbetslöshet	Fler ungdomar i arbete	- <i>Arbetslöshet (öppet arbetslösa eller i program med aktivitetsstöd), 16-24 år i kommunen, andel (%) av befolkningen</i> Rapporteringen bör också innehålla analys av den totala arbetslösheten, långtidsarbetslösheten, utanförskap (personer som inte finns i statistiken)
	Fler praktikplatser	- <i>Antal praktikplatser inom Haparanda stads organisation</i> Rapporteringen bör, om möjligt också, innehålla redovisning om praktikplatser i kommunen total (även de privata).
Arbeta för ökad företagsamhet	Fler nyföretagare	- <i>Nyregistrerade företag kommun, antal/1000 invånare</i> Rapporteringen bör också innehålla analys av branschstrukturen i staden, hållbara/långlivade företag, konkursomfattningen, Svenskt näringslivs undersökning av näringslivsklimatet
Säkerställa trygga leveranser av vatten och avlopp	Förbättrad standard på befintlig VA-försörjning	- <i>Kostnad vattenförsörjning och avloppshantering, kr/inv</i> Rapporteringen bör också innehålla analysen av driftsäkerheten (t ex oplanerade driftavbrott antal timmar / år)
Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät	Förbättra den regionala och lokala kollektivtrafiken	- <i>Kommunens satsning på kollektivtrafik (flygbil, tåg, buss) sek/invånare</i> Antal direktkopplingar till Luleå airport med kollektivtrafik: Tåg, Buss, Flygbil Antal resenärer på persontåg till och från Haparanda Antal resenärer på kommunlinjerna (320, 321 och 322) för buss, byarna till och från Haparanda Antal resenärer på ringlinjen inom Haparanda centralort Möjlighet till studiependling, skoltider, vardagar, från byarna till Haparanda, antal byar Möjlighet till arbetspendling, dagtid, vardagar, från byarna till Haparanda, antal byar
	Förbättrad standard på vägnätet	- <i>Kostnad gator och vägar samt parkering, kr/inv</i> Rapporteringen bör också innehålla en analys om utfallet av investeringar som blivit genomförda under året
Förbättra folkhälsan	Förebyggande åtgärder för att förbättra livsvillkoren	- <i>Invånare 16-84 år med fetma, andel (%)</i> - <i>Invånare 16-84 år med riskabla alkoholvanor kommun, andel (%)</i> - <i>Invånare 16-84 år som röker dagligen, andel (%)</i> Rapporteringen bör också kommentera/analysera folkhälsoundersökningarnas resultat/utveckling i stort
Attraktiv arbetsgivare	Nöjda medarbetare	- <i>Hållbart medarbetarengagemang (HME), Sjukfrånvaro skall understiga 5 %</i> Rapporteringen bör också innehålla en fördjupad analys av delindex från medarbetarundersökningen, långtidssjukfrånvaror, frånvaro hos olika medarbetarkategorier o s v.
Hållbar, långsiktig och klimatsmart verksamhet	Minskad energiförbrukning	- <i>Energiförbrukningen, MWH (Måltal - 5 % / år)</i> Rapporteringen bör också kommentera/analysera bör också innehålla delanalyser av utfallet och av genomförda energieffektiviseringsåtgärder.
	Haparanda skall vara en attraktiv kommun för alla att bo i och vilja flytta till	- <i>Befolkningsförändring (%)</i> - <i>Flyttningsnetto (antal)</i> Rapporteringen bör också innehålla analyser om faktiskt statistik på stölder, misshandel, bränder med mera och Invånarenkätens delindex om att leva- och bo i Haparanda samt Trygghetsindex
	Förbättrad kommunal service och information	- <i>Informationsindex för kommunens webbplats (SKL)</i> Rapporteringen bör också innehålla analyser om Invånarenkätens resultat gällande kommunal verksamhet och andra resultat kopplade till servicenivåer, t ex tillgänglighet och bemötande i telefon
God ekonomisk hushållning (utöver KF inriktningar, finns i Kapitel 4.1 i Budget och strategiplanen)	Uppfylla fastställda mål för god ekonomisk hushållning	- Resultatöverskott på 2 % av skatter- och statsbidrag - Vid försäljning av fastigheter eller mark (inklusive resultatet av exploateringsverksamhet) skall minst 50 % av likviderna amorteras. - Vid försäljning av värdepapper skall minst 50 % av eventuell reavinst gå till amortering av befintlig låneskuld - Kommunens årliga nettoamortering skall vara minst 10 mkr på befintlig låneskuld. - Investeringar skall vara självfinansierade - Soliditeten skall stärkas årligen för att ett långsiktigt mål om 60 % soliditet exkl ansvarsförbindelse skall uppnås. - Driftens budgetavvikelse skall vara 0 eller positivt - Kommunens likviditet skall motsvara minst 5,0 % av skatter och statsbidrag Rapporteringen bör också innehålla jämförelser - standardkostnader mot andra kommuner.

Förändringar driftbudget – KS

	2017	2018	2019
Kommunledningsförvaltning			
Budgetram utifrån föregående år	40 003	40 003	40 003
Förändring drift tkr			
Exempelvis besparing (-), kvalitetssatning(+) etc..	0	0	0
Total drift förändring	0	0	0
Ny budgetram	40 003	40 003	40 003
Fastighetsförvaltning			
Budgetram utifrån föregående år	25 262	25 262	25 262
Förändring drift tkr			
	0	0	0
Total drift förändring	0	0	0
Ny budgetram	25 262	25 262	25 262
Räddningstjänst			
Budgetram utifrån föregående år	7 076	7 076	7 076
Förändring drift tkr			
	0	0	0
Total drift förändring	0	0	0
Ny budgetram	7 076	7 076	7 076
Summa kommunstyrelsen	72 341	72 341	72 341

4.4 Barn och ungdomsnämnden

Utvecklingsområden (Vision 2020)	KF:s Inriktningar	Nämndens mål
Spännande handels- och besöksplats	Utveckla HaparandaTornio som besöksort	Utveckla kultur och fritidsliv
Dynamiskt företagsamhet	Arbeta för minskad arbetslöshet	Arbeta för minskad ungdomsarbetslöshet (SN&BUN)
	Arbeta för ökad företagsamhet	Entreprenöriellt lärande på alla stadier
Logistisk nod	Säkerställa trygga leveranser av vatten & avlopp	
	Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät	
Hållbar Livsmiljö	Förbättra folkhälsan	Aktivt arbeta med förebyggande och tidiga insatser jmf med likvärdiga kommuner i Sverige (SN & BUN)
		Arbeta för en ökad integration
	Attraktiv arbetsgivare	Attraktiv arbetsgivare, nya tankar och ideér. (SN & BUN)
	Hållbar, långsiktig & klimartsmart verksamhet	Hög kundnöjdhet gällande kvalitet, bemötande, tillgänglighet och kunnig personal jmf med genomsnitt i Sverige. (SN&BUN)
Gränslös kunskap	Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio	Utveckla samarbetet mellan Haparanda & Tornio (SN & BUN)
	Säkerställa en kvalitativ lärande miljö för alla barn och ungdomar	Kraftsamling för Norrbottens bästa skola Stärka kunskapen om bygdens kulturarv för att som medborgare i Haparanda känna sig stolt över sin hemort. (SN & BUN)

Förändringar driftbudget BUN

	2017	2018	2019
Barn och ungdomsförvaltningen			
Budgetram utifrån föregående år	244 521	243 771	244 771
Förändring drift tkr			
Barents center hyra från 1/9 multiarena+skola		6 000	11 100
Besparing lokaler/drift	-2 000	-3 000	-5 000
Kraftsamling skolan	1 000		
Besök till kulturarv	150		
Demokratidagar	100		
Effektivisering demografi (skola/fritid/kultur)		-2 000	-2 000
Byapeng och driftbid.samlingslokaler till KS			
Total drift förändring	-750	1 000	4 100
Ny budgetram	243 771	244 771	248 871

4.5 Socialnämnden

Mål 2017

KF:s Inriktningar	Nämndens Mål
Utveckla HaparandaTornio som besöksort	
Arbeta för minskad arbetslöshet	Arbeta för minskad ungdomsarbetslöshet (Sn + Bun) Arbeta för minskat utanförskap
Arbeta för ökad företagsamhet	
Säkerställa trygga leveranser av vatten och avlopp	
Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät	
Förbättra folkhälsan	Aktivt arbeta med förebyggande och tidigare insatser jmf. med likvärdiga kommuner i Sverige (Sn + Bun)
Attraktiv arbetsgivare	Attraktiv arbetsgivare, nya idéer, rekrytering och arbetsmiljö (Sn + Bun)
Hållbar, långsiktig och klimatsmart verksamhet	Hög kundnöjdhet gällande kvalitet, bemötande, tillgänglighet, delaktighet och kunnig personal jämfört med genomsnittet iSverige. (Sn + Bun) Fortsatt arbete med utvecklingen av e-hälsa
God ekonomisk hushållning (utöver inriktningar, Kapitel 4.1 i Budget och strategiplanen)	
Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio	Utveckla samarbetet mellan Haparanda och Tornio inom nämndernas ansvarsområden (Sn + Bun)
Säkerställa en kvalitativ lärandemiljö för alla barn och ungdomar.	Stärka kunskapen om bygdens kulturarv för att som medborgare i Haparanda kommun känna sig stolt över sin hemort. (Sn + Bun)

Förändringar driftbudget SN

	2017	2018	2019
Socialnämnden			
Budgetram utifrån föregående år	222 099	228 799	230 799
Förändring drift tkr			
Utökning Individ & familjeomsorg			
Utökning pga demografi			
IFO placeringar, 1 tj och skyddat boende kvinnor/barn	5 700		
Resursverkstan drift	1 000		
Ökad bemanning inom äldreomsorgen			2 200
Heltider etapp 1: hemtjänst, LSS		2 000	
Total drift förändring	6 700	2 000	2 200
Ny budgetram	228 799	230 799	232 999

4.6 Samhällsbyggnadsnämnden

Utvecklingsområden (Vision 2020)	KF:s Inriktningar	Nämndens mål
Logistisk nod	Säkerställa trygga leveranser av vatten & avlopp	Säkra Torneälvens vattenkvalitet
	Arbeta för god infrastruktur via järnväg och säkrad kvalitet på kommunens vägnät	
Hållbar Livsmiljö	Förbättra folkhälsan	
	Attraktiv arbetsgivare	
	Hållbar, långsiktig & klimartsmart verksamhet	God Samhällsservice Implementera barnkonventionen God byggnadsvård i Haparanda Kommun

Förändringar driftbudget – SBN

	2017	2018	2019
Samhällsbyggnadsnämnden			
Budgetram utifrån föregående år	2 959	3 709	3 709
Förändring drift tkr			
Klimat & Hållbarhetsfrågor, Fairtrade	250		
Tjänstetillökning för tillsyn 1,0 åa	500		
Total drift förändring	750	0	0
Ny budgetram	3 709	3 709	3 709

6. BUDGETFÖRUTSÄTTNINGAR

Nedan redovisas de antaganden som gjorts gällande budgetförutsättningarna för den kommande treårsperioden.

Antaganden om skatter & Statsbidrag

SKL löpande prognoser ligger som grund för beräkning av skatter & statsbidrag och underlaget justeras löpande.

Antagande av befolkningsutveckling

Befolkningsantagningen för beräkning av skatter och statsbidrag ligger på -50 personer årligen för planen 2017-2019 enligt beslut i KF 2013-06-10.

Kompensation för löneökningar

Verksamheterna skall kompenseras för löneökningar. Medel för detta budgeteras centralt som efter genomförda förhandlingar fördelas till verksamheterna. För löne- & pensionsökningar avsätts under den kommande treårsperioden 33,0mkr. Underlaget för kompensationen kommer att justeras löpande efter SKL-prognoser.

Fondering av pensionsmedel

Fondering av pensionsmedel skall ske i den omfattning som ekonomi och likviditet tillåter. Att amortera på anläggningslånen utöver det planerade kan vara ett alternativ till fondering.

Amortering på anläggningslån

10 miljoner årligen och vid eventuell försäljning av anläggningstillgångar amorteras minst hälften av försäljningslikviden.

Investeringar

Bruttoinvesteringarna kommer sammantaget under tre år framåt (2017-2019) att uppgå till ca 100 mkr.

Avskrivningsunderlaget justeras efter rådande investeringsplan. Kommunfullmäktige beslutar i samband med antagande av budget och strategiplan att ge kommunstyrelsen i uppdrag att lösa eventuella finansieringar med intern omfördelning, löpande under budgetåret, inom befintlig investeringsram.

Nyupplåning samt omsättning av lån under året

Vid fråga om nyupplåning under ett enskilt år skall detta beslutas av fullmäktige. I samband med antagande av Budget och strategiplan beslutar fullmäktige att kommunstyrelsen har under perioden 2017-2019 rätt att omsätta lån, dvs låna upp belopp motsvarande belopp på de lån som förfaller till betalning under 2017-19.

Skattesats

Skattesatsen föreslås vara oförändrad för år 2017 d.v.s. 22,50 kr

Känslighetsanalys

Känslighetsanalysen visar hur kommunens kostnader påverkas av förändrade förutsättningar avseende kostnadsutveckling, skatteuttag samt befolkning. Detta redovisas i nedanstående tabell.

TABELL 4: Känslighetsanalys

Händelse	Ökad/minskad kostnad i mkr
Lönekostnadsförändring 1 %	+/- 3 Mnkr
Förändring snittränta 1 %	+/- 0,0 Mnkr
Förändring utdebitering, 10 öre	+/- 1,7 Mnkr

6.1 Driftbudget 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
Kommunfullmäktige	1 985	1 985	2 060	1 985
Fullmäktige	435	435	435	435
Revision	900	900	900	900
Valnämnd	25	25	100	25
Överförmyndarverksamhet	625	625	625	625
Kommunstyrelse	72 341	72 341	72 341	72 341
Kommunledningsförvaltning	40 003	40 003	40 003	40 003
Fastighetsförvaltning	25 262	25 262	25 262	25 262
Räddningstjänsten	7 076	7 076	7 076	7 076
Pensionsåtaganden	15 472	15 472	15 472	15 472
Barn o ungdomsnämnd	244 521	243 771	244 771	248 871
Samhällsbyggnadsnämnd	2 959	3 709	3 709	3 709
Socialnämnden	222 099	228 799	230 799	232 999
Summa driftbudget	559 377	566 077	569 152	575 377
Ansvarsåtaganden, borgen	400	400	400	400
Kapitaltjänst				
Intern kapitaltjänst	-46 005	-47 005	-48 005	-48 005
Summa	513 772	519 472	521 547	527 772
Arbetsgivaravgifter för unga	2 176	2 176		
Arbetsgivaravgifter för unga		2 569	2 569	2 569
Arbetsgivaravgifter för unga				
Kapitalkostnader		1 500	1 500	1 500
Löne & pensionsökning 2016	11 000	11 000	11 000	11 000
Löne & pensionsökning 2017		11 000	11 000	11 000
Löne & pensionsökning 2018			11 000	11 000
Löne & pensionsökning 2019				11 000
Till resultatbudget	526 948	547 717	558 616	575 841

TABELL 5: Driftsbudget

6.2 Resultatbudget 2016-2019

	2016	2017	2018	2019
Verksamhetens nettokostnader, ink löneök	-526 948	-547 717	-558 616	-575 841
Avskrivningar	-26 631	-27 631	-28 631	-29 631
Verksamhetens nettokostnader	-553 579	-575 348	-587 247	-605 472
Skatteintäkter	383 576	390 484	395 639	400 099
Statsbidrag	179 085	197 369	201 089	204 954
Fastighetsavgift	16 598	16 651	16 651	16 651
Summa skatteintäkter och statsbidrag	579 259	604 504	613 379	621 704
Finansnetto*	-9 900	-9 500	-9 500	-9 500
Resultat före extraordinära poster	15 780	19 656	16 632	6 732
Extraordinära intäkter	0	0	0	0
Extraordinära kostnader	0	0	0	0
Årets resultat	15 780	19 656	16 632	6 732
ÅRETS JUSTERADE RESULTAT	15 780	19 656	16 632	6 732
Årligt resultat på minst 2 % av skatter och statsbidrag	2,72%	3,25%	2,71%	1,08%

TABELL 6: Resultatbudget

INVESTERINGSBUDGET	2016	2017	2018	2019
Samhällsbyggnadskontoret	250	250	250	250
Digitalisering	250	250	250	250
Digitalisering EDP				
IT-kontoret	1 000	1 300	1 000	1 000
IT-investeringar+bredband	1 000	1 000	1 000	1 000
Bredbandsutbyggnad*		300		
Landsbygdsutveckling	1 050	1 500	1 500	800
Omgivning & fritid (Lekpark, badplats, minnespark etc)		500	500	800
Haparanda Hamm*		1 000	1 000	
Räddningstjänst	250	400	400	400
Investeringar räddningstjänst	250	400	400	400
Konst och utsmyckning	1 200	500	500	500
Gamla Stan	1 200	0	0	0
Utsmyckning		500	500	500
Vatten, avlopp & Avfall	9 800	16 000	8 000	8 000
VA-nät och anläggningar	9 800	8 000	8 000	8 000
Seskarö infiltrationsanläggning		8 000		
Fastigheter	9 200	8 000	8 000	8 000
Investering fastigheter	9 200	4 500	4 500	8 000
Klippan		3 500	3 500	
Gator, vägar & parker	8 000	8 500	8 300	8 500
Gator och vägar	8 000	8 500	8 300	8 500
Parker & Grönt				
Övriga investeringar	4 200	1 800	1 800	500
Samverkan Tornio	1 200	500	500	500
Resecentrum järnväg		1 300	1 300	
Camping	3 000			
Barn och Ungdomsnämnden	3 100	1 700	4 700	1 900
Kukkola kulturby	300	300	300	300
Investeringar BUN (enl bilaga)	1 000	1 000	1 000	1 000
Näridrottsplatser	500		500	
Investeringar Skärgården	300	300	500	500
Investeringar Fritid	100	100	100	100
Hästhagar Björka	100			
Projektering Språkskolan	800			
Utegymp			300	
Bokbuss			2 000	
Socialnämnden	1 000	2 000	1 300	1 000
Investeringar SOC	1 000	1 000	1 000	1 000
Kraftsamling Soc - Norrbottens bästa Socialtjänst		1 000	300	
INVESTERINGAR TOTALT	39 050	41 950	35 750	30 850

6.4 FINANSIERINGSBUDGET	2016	2017	2018	2019
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN				
Årets resultat	15 780	19 656	16 632	6 733
Justering av ej likviditetspåverkande poster:				
Justering för av- och nedskrivningar	26 631	27 631	28 631	29 631
Kassaflöde från den löpande verksamheten	42 411	47 287	45 263	36 364
INVESTERINGSVERKSAMHETEN				
Investering i materiella anläggningstillgångar	-39 050	-41 950	-35 750	-30 850
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-39 050	-41 950	-35 750	-30 850
FINANSIERINGSVERKSAMHETEN				
Minskning av långfristiga fordringar				
Amortering av skuld	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Ökning av långfristig fordran				
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
Likvida medel vid årets början	53 037	46 398	41 735	41 249
Likvida medel vid periodens slut	46 398	41 735	41 249	36 763
Periodens kassaflöde	-6 639	-4 663	-487	-4 486
Kontroll	-6 639	-4 663	-487	-4 486